

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Деде Юлії Володимирівни
«Вербальні та паравербальні засоби реалізації стратегії мітигації в
англомовному художньому дискурсі»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки

В прагмалінгвістичних розвідках останніх років спостерігається зростання зацікавленості вчених проблемами забезпечення ефективності мовленнєвого контакту в ситуаціях кооперативної комунікації. Вивчення мітигативних форм репрезентації інтенцій мовців, обумовлене правилами ввічливості, наразі стає актуальним напрямом цілої низки лінгвістичних наук: комунікативної лінгвістики, когнітивно-дискурсивної лінгвістики, прагмалінгвістики. Незважаючи на активне звернення науковців до комунікативних стратегій ввічливості, мітигативна стратегія мітигації досі не слугувала об'єктом окремого комплексного дослідження, що зумовлює безсумнівну актуальність дисертації Юлії Володимирівни Деде, присвяченій вербальним та паравербальним засобам реалізації стратегії мітигації в англомовному художньому дискурсі.

Об'єктом дослідження слугує комунікативна стратегія мітигації в англомовному художньому дискурсі. Предметом дослідження є вербальні та паравербальні засоби реалізації мітигації в англомовному художньому дискурсі. Методичною базою роботи є доцільне та адекватне об'єкту та предмету дослідження сполучення методів у межах когнітивно-дискурсивної парадигми.

В роботі надане власне тлумачення мітигації як комунікативної стратегії негативної ввічливості, яка допомагає комунікантам мінімізувати порушення території партнера по комунікації, модифікувати значення власних пропозицій зниженням категоричності або ухильністю.

Здобувачка доходить слушного висновку про те, що звернення мовців до мітигативних форм репрезентації власних інтенцій зумовлене правилами негативної ввічливості, які забезпечують зменшення можливих

комунікативних ризиків завдяки створенню позитивної емоційної атмосфери спілкування. Встановлено, що в англomовному художньому дискурсі мітигації потребують мовленнєві акти незгоди з думкою співрозмовника, негативної оцінки адресата або його вчинків, докору, відмови, поганої новини, прохання, поради, промісиву, а також комунікативні ситуації ухилення від відповіді та завершення спілкування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в дисертації вперше здійснено комплексне дослідження мітигації як комунікативної стратегії негативної ввічливості, запропоновано власну класифікацію мовленнєвих актів, які становлять загрозу для «обличчя» комунікантів і потребують мітигації, а також власну класифікацію комунікативних мітигативних тактик, які модифікують інтенцію загрозливих для «обличчя» актів. Уперше встановлено мовленнєві прийоми реалізації мітигативних тактик в англomовному художньому дискурсі та уперше визначено паравербальні засоби вираження мітигації в англomовному художньому кінодискурсі. Уперше в ході аудиторського й електроакустичного аналізу визначено та диференційовано інтонаційно-просодичні маркери мітигативних тактик в англomовному художньому кінодискурсі.

Теоретичне значення дисертації Ю.В. Деде полягає в тому, що здобуті напрацювання поглиблюють знання про когнітивно-прагматичне підгрунтя поняття мітигації, його здатність модифікувати іллокутивний зміст певних мовленнєвих актів, його співвідношення із суміжними поняттями *некатегоричності*, *хеджування* й *евфемізації*, а також про способи вербальної та паравербальної експлікації мітигації в англomовному художньому дискурсі. Результати дослідження є певним внеском в такі сфери лінгвістики, як прагматика, психолінгвістика, соціолінгвістика, комунікативна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, дискурсологія, паралінгвістика, фоностилістика.

Практичне застосування одержаних результатів визначається

можливістю їхнього використання у курсах лекцій із комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теорії комунікації, дискурсології та теоретичної фонетики, а також у науково-дослідницькій роботі здобувачів першого, другого та третього рівнів вищої освіти.

Водночас, як і кожна новаторська розвідка, дисертація Ю.В. Деде не позбавлена деяких дискусійних моментів, обговорення яких сприятиме віднайденню істини під час процедури захисту. Бажано було б пояснити, чому здобувачка вважає докір загрозливим для «обличчя» актом.

Отже, до захисту подано ґрунтовне, оригінальне, завершене самостійне дослідження актуальної теми. Відтак, із певністю можна стверджувати, що дисертація « Вербальні та паравербальні засоби реалізації стратегії мітигації в англomовному художньому дискурсі» за актуальністю, сучасним методичним рівнем виконання, новизною і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірністю і повнотою викладу в опублікованих працях відповідає профілю спеціалізованої вченої ради, напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми ОНУ імені І.І. Мечникова зі спеціальності 035 Філологія, яке відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03.22р.), а її авторка, Деде Юлія Володимирівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки.

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова

